

**Commentariorvm, Ac Disputationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Idea, & exemply pertinet ad practicam scientiam: at vero idea potest
etiam pertinere ad speculatiuam. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Idea, & exemplar pertinet ad practicam scientiam: at vero idea potest etiam pertinere ad speculatiuam.

Debitant Theologi vtrum idea ad scientiam practicam Deian vero ad speculatiuam pertineat: & cum sit dissenso vocum, non rerum, neque illa sit magni momenti, plus æquo digladiantur: referam igitur breuiter quid singuli dicant paucis etiam quid sentiam in hoc eodem cap. explicabo S. Th. in hoc art. in corp. asserit ideam alio modo dici exemplar alio modo appellari rationem: nam exemplar primum dicitur, prout est principium futuri operis, & hoc pacto ad scientiam practicam ait pertinere. Deinde quatenus est tantum principium cognoscendi rem; & sic (inquit) magis proprie dicitur ratio, atque ad scientiam speculatiuam potest etiam pertinere. Cum addit particulam *etiam*, non indicat sub ea consideratione qua ratio dicitur, ad vtramque scientiam, & practicam, & speculatiuam simul posse pertinere, sed addit *etiam*, vt denotaret ideam, quæ dicitur exemplar, & sic ad practicam scientiam spectat, posse quoque ad speculatiuam scientiam pertinere, quatenus ratio est: atque id circo in solutione secundi plane affirmat, non esse in Deo actum practicam scientiam illarum rerum, quæ nunquam futurae sunt, sed tantum virtute, hoc est, quæ licet sit speculatiua, possit etiam esse practica.

Hanc difficultatem cum Caiet. ex professo non tractet in hoc artic. vnico tamen verbo explicasse videtur: cum ait, huius doctrinæ S. Th. fundamentum constare ex dictis supra q. 14. forsan enim intelligit ea quæ dixerat ipse in ea quæst. art. 16. quibus doctrina, quam ex S. Thom. retulimus, elucidari videtur. Putat enim Caiet. scientiam aliquam practicam non esse: nisi quæ supponit affectum, & voluntatem, quæ moueat ad opus: & quia scientiarum, quæ tantum possibiles sunt, non supponitur in Deo talem actum voluntatis, ex sententia eius non erit actus practica: sed quia possit supponere talem actum si Deus alia facere decreuisset & tunc practica esset, ideo nunc dicitur virtutes, non actus practica.

Hanc opinionem sic explicatam tradunt Aegidius in 1. d. 36. art. 2. q. 3. & Gab. d. 35. q. 5. art. 3. dub. 4. & S. Thom. q. 1. de potentia art. 5. Contra vero recentiores Thomistæ contendunt, ideam respectu rerum tantum possibilem, esse actum & formaliter practicam: censent enim necessarium non esse ad rationem practicæ scientiæ posteriorem esse ordine suo actum voluntatis, vt ex affectu operis faciendi dirigat ad opus, & hanc diximus supra disp. 69. c. 2. esse veriorem sententiam. Quare expresse docent Albertus in 1. dist. 35. art. 8. & Durand. dist. 36. q. 4. nu. 6. omnem ideam ad scientiam practicam reducendam esse, cum tamen non omnis talem affectum supponat.

Hanc quidem opinionem vt veriorem amplector, quæ manifeste colligitur ex ijs, quæ dicta sunt in illa disp. vt autem optime notauit Gabr. art. illo 3. dub. 3. etiam si ab æterno scientia, & idea Dei non operetur, sed in tempore, ab æterno tamen practica est: tu vero intellige non solum quia in tempore de facto operatur, sed quia possit in tempore operari, & producere ea, quæ non est productura.

Cæterum obseruandum est id, quod ex doctrina

na tradita supra disp. 9. deducitur: nempe scientiam, & ideam, quam Deus de creaturis habet, simul esse practicam, & speculatiuam: cum enim idea sit ipsamet essentia Dei, vt representat creaturas, eas vero bifariam possit representare, vel gratia speculationis solum, vel gratia etiam operis, (sicut ibidem diximus, de quavis scientia practica creata, quæ opus ipsum, vnde dicitur practica, potest gratia speculationis solum considerare) ideo scientia, & idea, quam Deus habet de creaturis, ad scientiam practicam, & speculatiuam, nostro modo intelligendi, pertinere potest. Quare nescio, quo fundamento nixus Okam in 1. d. 35. q. 6. dixerit, ideam & scientiam Dei nec ad practicam, nec ad speculatiuam proprie pertinere.

Idea & scientia creaturarum in Deo practica simul & speculatiua est.

CAPVT II.

Non tantum specierum, & generum, sed in diuiduorum etiam singulas ideas in Deo esse.

Henicus quodlib. 7. q. 5. docuit non esse proprias ideas singularium, sed communes tantum specierum, & generum, vt ita omnes homines fiant instar vnus idæ naturæ humanæ in Deo existentis: sicut quidam putarunt, Platonem extra Deum vnã ideam communem naturæ posuisse, ex qua omnia singularia fierent: & quod lib. 3. q. 1. idem Henricus dixerat esse quidem vnã solum ideam naturæ specificæ, sed tamen cum diuersis respectibus ad singula indiuidua.

Henrici sententia.

Multo vero probabilius est, indiuiduorum singulas esse ideas, & exemplaria: id quod expresse docuerunt Bonau. in 1. d. 35. art. 1. q. 4. Richard. dist. 36. art. 2. q. 3. Aegidius art. 2. q. 4. & S. Thom. in hoc art. ad 4. nam postquam dixit ex sententia Platonis indiuiduorum non esse propriam ideam, sed communem, subiungit, *Sed prouidentia diuina non solum se extendit ad species, sed ad singularia, vt infra dicitur.* Quibus verbis contrariam sententiam docere voluit, ac si diceret concedendas esse singulorum indiuiduorum proprias ideas, quia prouidentia ad singula etiam refertur: & fortiori ratione id debent asserere quotquot existimant, ideam esse non ipsam essentiam diuinam, sed rem obiectiue præsentem intellectui diuino. Sic enim cum singula indiuidua præsentia sint, sequitur singulorum ideam in Deo esse. Hoc ipsum diserte tradidit August. Epistola 115. ad Nebridium prope finem, vbi postquam hanc eandem quæstionem proposuit, & difficilem esse dixit, tandem ait, vt fieret homo, vnã tantum fuisse rationem hominis, sed vt fieret populus non tantum fuisse vnã hominis rationem, sed etiam hominum: concludit his verbis, *Si ergo pars huius vniuersi est Nebridius, sicut est, & omne vniuersum partibus constat, non potuit vniuersi conditor Deus partium rationem non habere.*

Opposita sententia verior. Bonau. Richard. Aegidius. S. Thom.

Ego vero non solum censeo, singularium & indiuiduorum ideas in Deo esse, verum etiam non esse ideas specierum, aut generum in vniuersum, adhuc sola ratione ab ideis singulariū distinctas, id quod non solum intelligo de ideis, quæ habent rationem exemplaris rerum futurarum, sed etiam de ideis rerum solū possibilem, etiam si ad speculatiuam scientiam pertineant. Primum quidem de ideis, quæ exemplaria sunt, aut ad practicam scientiam reducuntur, constat, quia hæc sunt principia rerum faciendarum, sed nihil aliud produci potest, nisi indiuiduum, ergo non sunt ideæ nisi singularium.

Et etiam Augustini.

In Deo non sunt generum, aut specierum idea propria, vel exemplaria.

Ceterum obseruandum est id, quod ex doctrina

Sententia S. Thomæ.

Sententia Gabr.

Aegidius Gabr. S. Thom.

Recentiores Thomistæ.

Albertus Durand.

Gabr.

